

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародної електронної комерції
та готельно-ресторанної справи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”



Проректор з науково-педагогічної роботи

А.В. Пантелеймонов

2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Підприємництво

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

(шифр і назва)

спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»

(шифр і назва)

освітня програма «Готельно-ресторанна справа»

(шифр і назва)

спеціалізація _____

(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова

(обов'язкова / за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«20» червня 2019 року, протокол №15

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Більовська О.О., к.е.н., доцент кафедри міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

Протокол від «19» червня 2019 року № 11

В.о. завідувача кафедри міжнародної електронної комерції та готельно-ресторанної справи

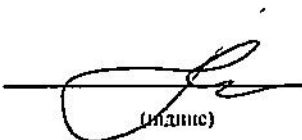

(підпис)

Данько Н.І.

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «19» червня 2019 року №11

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу


(підпис)

Григорова-Беренда Л.І.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Підприємництво» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа» освітньої програми «Готельно-ресторанна справа».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є підвищення рівня підготовки фахівців за спеціальністю «Готельно-ресторанна справа» та формування системи базових знань у сфері підприємництва, розуміння концептуальних завдань функціонування підприємств різних типів в сучасних умовах, набуття вмінь та навичок здійснення підприємницької діяльності.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни:

- дати чіткі уявлення про загальнотеоретичні засади підприємництва;
- ознайомити із сучасним станом розвитку підприємництва та його проблемами;
- опанування студентами навичками і вміннями, необхідними для організації власної справи;
- формування вмінь творчого пошуку резервів підвищення ефективності системи управління підприємствами.

1.3. Кількість кредитів – 5

1.4. Загальна кількість годин – 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	14 год. (в т.ч. 4 ауд., 10 дист.)
Практичні, семінарські	
32 год.	-
Лабораторні	
год.	-
Самостійна робота	
86 год.	136 год.
У т.ч. індивідуальні завдання:	
контрольна робота - 10 год.	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати: сутність, види і форми підприємництва, мотивацію, культуру та етику підприємництва, механізм і витрати при створенні власної справи, принципи і сутність господарських рішень, що приймаються в підприємницькій діяльності, порядок ліцензування певних видів підприємництва та ін.

уміти: обрати вид підприємницької діяльності і обрахувати витрати на створення фірми; підготувати документи і зареєструвати фірму певної організаційно-правової форми; здійснювати самостійний пошук інформації; розробляти заходи щодо прийняття ефективних господарських рішень.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Сутність та особливості підприємництва

Тема 1. Сутність підприємництва, його функції та значення в економіці

Предмет і завдання курсу. Суть підприємництва: історія розвитку теорії підприємництва. Функції підприємництва. Правова база підприємництва. Проблеми правового забезпечення підприємництва в Україні. Суб'єкти та об'єкти підприємницької діяльності. Роль і значення підприємництва в економіці України.

Тема 2. Види підприємницької діяльності

Види підприємницької діяльності: виробниче, торгове та фінансове підприємництво. Інформаційне підприємництво. Підприємництво у сфері послуг. Класифікатор видів економічної діяльності.

Тема 3. Організаційно-правові форми підприємництва

Підприємство як організаційна форма підприємництва. Організаційні форми підприємництва: одноособове володіння та господарські товариства, їх переваги та недоліки. Види підприємств.

Тема 4. Мотивація підприємництва та роль мотивації в управлінні

Мотиви підприємництва. Підприємницькі інтереси і механізми їх реалізації. Мотиви та стимули. Теорії людських потреб. Мотивація персоналу.

Тема 5. Культура та етика підприємницької діяльності

Етика підприємництва. Культура підприємницької діяльності. Етичні норми в підприємстві. Етикет в бізнесі та його складові.

Тема 6. Бізнес-планування як основа розвитку підприємництва

Сутність та функції бізнес-плану. Структура та логіка розробки бізнес-плану. Визначення і розробка концепції бізнес-плану. Основні розділи та зміст бізнес-плану. Презентації бізнес-плану.

Розділ 2. Організація та загальні умови підприємницької діяльності

Тема 7. Технологія створення власної справи

Етапи створення власної справи. Ідеї створення власної справи. Формування початкового капіталу. Найменування підприємства. Засновницькі документи та їх підготовка. Державна реєстрація підприємницької діяльності.

Тема 8. Менеджмент та маркетинг у підприємництві

Сутність менеджменту. Школи практичного менеджменту. Види та функції менеджменту. Види конфліктів, причини їх виникнення та методи вирішення. Маркетингова діяльність: зміст, види, принципи. Функції маркетингу. Значення маркетингу для підприємництва.

Тема 9. Нетворкінг як інструмент розширення бізнесу

Сутність нетворкінгу. Принципи та правила нетворкінгу. Роль у розширенні бізнесу.

Тема 10. Сутність та економічна роль інноваційного підприємництва

Поняття інновації, інноваційне підприємництво. Моделі інноваційного підприємництва. Венчурний бізнес. Проблеми розвитку інноваційного підприємництва в Україні: досвід Польщі.

Тема 11. Конкуренція як засіб реалізації підприємництва

Суть та основні функції конкуренції. Види конкуренції та їх роль у розвитку підприємництва. Конкурентоспроможність підприємства. Оцінювання рівня конкурентоспроможності. Чинники підвищення конкурентоспроможності.

Тема 12. Державне регулювання підприємництва та засоби його удосконалення

Державне регулювання підприємництва: основні засоби, принципи, функції. Ліцензування, патентування, сертифікація підприємницької діяльності. Засоби та шляхи удосконалення державного регулювання підприємницької діяльності в Україні

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Сутність та особливості підприємництва												
Разом за розділом 1	60	14	14			32	60	6				54
Розділ 2. Організація та загальні умови підприємницької діяльності												
Разом за розділом 2	80	18	18			44	80	8				72
Усього годин	140	32	32			76	140	14				126
Індивідуальне завдання (у вигляді контрольної роботи)	10				10		10				10	
Усього годин	150	32	32		10	76	150	14			10	126

4. Темі семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність підприємництва, його функції та значення в економіці	2
2	Види підприємницької діяльності	4
3	Організаційно-правові форми підприємництва	2
4	Мотивація підприємництва та роль мотивації в управлінні	2
5	Культура та етика підприємницької діяльності	2
6	Бізнес-планування як основа розвитку підприємництва	2
7	Технологія створення власної справи	4
8	Менеджмент та маркетинг у підприємстві	4
9	Нетворкінг як інструмент розширення бізнесу	2
10	Сутність та економічна роль інноваційного підприємництва	2
11	Конкуренція як засіб реалізації підприємництва	2
12	Державне регулювання підприємництва та засоби його удосконалення	4
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Підготовка до семінарських занять за допомогою опрацювання лекційного матеріалу та додаткової літератури	36	56
2	Підготовка та виконання інформаційних повідомлень (виступів), презентаційних матеріалів	15	15
3	Підготовка до поточного тестового контролю 1 та 2	10	20
4	Підготовка до підсумкового семестрового контролю	15	35
5	Виконання індивідуального завдання у вигляді семестрової контрольної роботи	10	10
	Разом	86	136

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання – семестрова контрольна робота з дисципліни «Підприємництво» є видом роботи, яка виконується з метою поглиблення і закріплення знань, отриманих студентами у процесі навчання, виявлення ступеня підготовленості до самостійної роботи з навчальною спеціальною літературою, законодавчими актами, статистичними матеріалами, вміння творчо і змістовно викладати засвоєний матеріал та свої думки.

Виконання контрольної роботи складається з таких основних етапів:

- 1) визначення теми контрольної роботи;
- 2) складання плану контрольної роботи;
- 3) складання списку джерел, що будуть використані для виконання контрольної роботи.
- 4) написання та оформлення роботи;
- 5) подання контрольної роботи на перевірку.

Контрольна робота має складатися з наступних елементів:

- титульний аркуш;

- зміст – це план контрольної роботи із зазначенням відповідних сторінок, з яких починається кожний структурний елемент;

- вступ;
- основна частина;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (якщо є).

У вступі необхідно зазначити мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження. Обсяг вступу не повинен перевищувати 2 сторінки.

Основна частина контрольної роботи складається з 2 розділів, які можуть відокремлюватися в підрозділи. Перший розділ присвячується розгляду загальних теоретичних підходів досліджуваної теми.

У другому розділі має бути представлений аналіз сучасного стану досліджуваної теми контрольної роботи. В центрі уваги даного розділу може бути аналіз проблемних полів країни. Під проблемним полем слід розуміти такий стан окремої сфери, що не відповідає її функціональним потребам оптимального розвитку, наявність суперечності між реальними і призначеними функціями цієї сфери. Необхідно проаналізувати як ці проблеми можуть виступати уповільненням темпів економічного розвитку, порушенням конфліктів та ін. та запропонувати шляхи їх вирішення або покращення.

Висновки мають підсумувати усю роботу, бути стислим викладом одержаних результатів. Вони мають бути сформульовані в тезовій формі, чітко і зрозуміло, вони мають відображати зміст роботи. Висновки не більше 2 сторінок.

Мова контрольної роботи – державна, обсяг з урахуванням додатків повинен складати 20-25 сторінок.

Друк тексту на стандартному аркуші білого паперу формату А4(210х297 мм). Текст друкується на одній стороні аркуша, шрифт Times New Roman, кегль – 14, вирівнювання по ширині, відстань між рядками – 1,5

інтервали. Абзацний відступ – 1,0 см. Поля: ліворуч – 30 мм, праворуч – 15 мм, угорі та внизу – 20 мм. Обсяг контрольної роботи – 15-20 сторінок.

Теми контрольних робіт:

1. Підприємництво та його роль у формуванні ринкової економіки.
2. Проблеми правового забезпечення розвитку підприємництва в Україні.
3. Підприємництво як особлива форма економічної активності.
4. Проблеми та перспективи розвитку приватного підприємництва в Україні.
5. Виробниче підприємництво — найважливіший вид підприємницької діяльності.
6. Мале підприємництво: переваги та недоліки.
7. Підприємницька діяльність у сфері послуг.
8. Історія розвитку комерційного підприємництва.
9. Роль і значення посередницького підприємництва.
10. Види посередників у сфері бізнесу.
11. Некомерційні організації та напрямки їх діяльності.
12. Тенденції та особливості розвитку акціонерних товариств в Україні.
13. Технологія розробки бізнес-плану.
14. Ліцензування в підприємницькій діяльності.
15. Установчі документи та їх підготовка.
16. Ризики у підприємницькій діяльності та засоби їх зменшення.
17. Культура та етичні норми здійснення підприємницької діяльності.
18. Поняття та особливості корпоративної культури.
19. Види кредитів. Принципи та умови кредитування.
20. Підприємницька ідея та її джерела.
21. Стили керівництва.
22. Роль банківської системи у розвитку бізнесу.

23. Комерційна таємниця та її зміст.
24. Франчайзинг як форма підприємницької діяльності.
25. Сутність і методи підприємницького управління.
26. Особистість підприємця та його ділові якості.
27. Реклама в підприємницькій діяльності.
28. Найприбутковіші підприємства сьогодення.
29. Управління мотивацією персоналу.
30. Основні форми та методи державного регулювання підприємництва.
31. Основні напрями державної підтримки підприємництва в Україні.
32. Проблеми та перспективи державної підтримки підприємництва в Україні.

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Підприємництво» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення тестового контролю за відповідним розділом. Завданням контролю є оцінювання знань та умінь, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;

- виконання творчих завдань;
- виконання індивідуальної семестрової контрольної роботи.

Сума балів, які студент може набрати за поточними контролями, дорівнює 60. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою дисципліни «Підприємництво».

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40.

Оцінювання відповідей на екзамені:

- Час виконання – 60-90 хвилин;
- Два теоретичних питання – 30 балів (2 питання x 15 балів);
- Тестові завдання – 10 балів (10 тестових завдань x 1 бал).

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума поточних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів поточного та підсумкового семестрового контролю складає 100. Набрана студентом кількість балів служить основою для оцінки за національною шкалою.

8. Схема нарахування балів

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни (денна форма навчання):

Вивчення тем – 45 балів (з них: активна робота на семінарських заняттях - 10 балів; виконання індивідуального завдання або виконання практичних завдань - 15 балів; поточний контроль - 20 балів).

Виконання семестрової контрольної роботи - 15 балів.

Підсумковий контроль – 40 балів (з них: відповідь на теоретичні питання - 30 балів; тестові завдання - 10 балів).

Заохочувальні бали - виконання індивідуального завдання – 5 балів, підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Підприємництво» – 15 балів.

Максимальні значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (денна форма навчання):

Поточний контроль та самостійна робота							Разом	Екзамен	Сумма
Розділ 1			Розділ 2			Семестрова контрольна робота	60	40	100
T1	T2	T6	T7	T8	T12				
45 (мінімум 15)						15 (мінімум 5)			

Студент допускається до підсумкового семестрового контролю, якщо за результатами поточного контролю він набрав не менше 20 балів та виконав семестрову контрольну роботу.

Структура та складові підсумкової оцінки з дисципліни (заочна (дистанційна) форма навчання):

Тестовий контроль за розділом 1 – 20 балів

Тестовий контроль за розділом 2 – 20 балів

Виконання семестрової контрольної роботи - 20 балів

Підсумковий контроль – 40 балів (з них: відповідь на теоретичні питання - 30 балів; тестові завдання - 10 балів).

Заохочувальні бали - підготовка до видання наукової статті за тематикою дисципліни «Підприємництво» – 10 балів.

Максимальні значення оцінювання діяльності студента при вивченні навчальної дисципліни (заочна (дистанційна) форма навчання):

Поточний контроль та самостійна робота			Разом	Екзамен	Сумма
Розділ 1	Розділ 2	Семестрова контрольна робота	60	40	100
Тест 1	Тест 2				
40 (мінімум 15)		20 (мінімум 5)			

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Чотирирівнева шкала оцінювання
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Ануфрієва О. Л., Пальчевська Т. Г., Лагоцька Г. М. Підприємницька діяльність. Навчальний посібник. / За науковою ред. О. Л. Ануфрієвої/– Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», – 2014. – 304 с.
2. Апопій В.В., Серeda С.А., Шутовська Н.О. Основи підприємництва. Навчальний посібник (рек. МОН України)- Львів, "Новий світ-2000", - 2019.- 324с.
3. Афанасьєв М.В. Економіка підприємства.: навч. посібник / М.В.Афанасьєв. – К. : Ліра К, 2013. – 664 с.
4. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор -Видавництво, 2016. – 378 с.

5. Виноградська А.М. Основи підприємництва: навч.посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Кондор, 2007. – 544 с.
6. Гой І. В. Підприємництво : навч. посіб. / Ірина Гой, Тетяна Смелянська ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельницький нац. ун-т. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 367 с.
7. Захарчин Г. М. Основи підприємництва : навч. посіб. / Г. М. Захарчин.– 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Ліра-К, 2013. – 407 с.
8. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку. Монографія. – Вінниця: УНІВЕРСУМ – Вінниця, 2008. – 397 с.
9. Коваленко О. В. Підприємництво та його організаційно-правові засади: Навчальний посібник. - Вид-во ДЗ "ЛНУ імені Тараса Шевченка", 2013. - 400 с.
10. Мельников А.М. Основи організації бізнесу [текст] : навч. посіб./ за заг. ред. А. М. Мельникова [А. М. Мельников, О . А. Коваленко, Н. Б. Пундяк] – К. : "Центр учбової літератури", 2013. – 200 с.
11. Організація бізнесу. Менеджмент підприємницької діяльності [Текст] : навч.посібник / О. М. Скібіцький, В. В. Матвеев, Л. І. Скібіцька. - К. : Кондор, 2011. - 912 с.
12. Основи підприємництва: Підручник / [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.] ; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. –Житомир : ЖДТУ, 2019. – 493 с.
13. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. І. М. Сотник, д.е.н., проф. Л. М. Таранюка. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2018. – 572 с.
14. Ярошевич Н. Б. Підприємництво і менеджмент навч. посіб. / Н. Б. Ярошевич. – К. : Ліра-К, 2014. – 408 с.

Допоміжна література

1. Афанасьєв М.В., Шемаєва Л.Г., Верлокова В.С. Основи підприємництва: Навчально – методичний посібник для самостійного вивчення

- дисципліни / За редакцією проф. М. В. Афанасьєва. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2008. – 484 с.
2. Безугла Л. С. Механізм державного регулювання підприємницької діяльності. / Л. С. Безугла // Інвестиції : практика та досвід. – 2011. – № 6. – С. 89 – 92.
 3. Варналій З. С. Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення : монографія / З. С. Варналій, О. П. Гармашова. – К. : Ліра, 2013. – 387 с.
 4. Воронкова В. Г. Основи підприємництва: теорія та практикум : навч. посіб. / В. Г. Воронкова. – К. : Ліра-К, 2014. – 455 с.
 5. Воронов М. П. Державне регулювання підприємництва: досвід України та ЄС. / М. П. Воронов, І. В. Дихнич // Статистика України. – 2011. – № 2. – С. 88 – 92.
 6. Дикинс Д., Фрил М. Предпринимательство и малые фирмы/Пер. с англ. – Х.:Изд-во Гуманитарный центр / Раппопорт А.Б., 2014. – 448 с.
 7. Калина А. В. Державна політика розвитку підприємництва в Україні / А. В. Калина. – К. : Патерик, 2014. – 498 с.
 8. Осовська Г.В. Менеджмент: підручник / Г.В. Осовська, О.А.Осовський. – К.: Кондор, 2015. – 563 с.
 9. Пуцентейло П.Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва. Навч. пос. К.: Центр учбової літератури, 2007. – 344 с.
 10. Тирпак, Іван Васильович. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посібник / І. Тирпак, В.Тирпак, С. Жуков ; М-во освіти і науки України, Ужгородський нац. ун-т, Мукачівський держ. ун-т. – К. : Кондор, 2011. – 283 с. : табл., іл.
 11. Цигилик І.І., Криховецька З.М., Паневник Т.М. Основи підприємництва. Друге видання, перероблене та доповнене. Навчальний посібник. К.:ЦУЛ, 2007.- 224 с.

12. Циктор А. І. Основи підприємницької діяльності : навч. посіб. / А. І. Циктор, О. М. Остапець, Ю. В. Банах, І. І. Коркуна. - Львів : Добра справа, 2014.
13. Эркхарт-Браун, Сюзан. Предприниматель по воле случая: как начать свое дело: 50 советов, которые мне хотелось бы получить от других : пер. с англ. / Сюзан Эркхарт-Браун. – Ростов н/Д.:Феникс, 2014. – 253 с.
14. Яркіна Н. М. Економіка підприємства : навч. посіб. /Н. М. Яркіна –Київ : Ліра-К, 2015. – 498 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – офіційний портал Верховної Ради України
2. <http://www.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Державного комітету статистики України
3. <http://www.me.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
4. <https://mof.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України
5. <http://www.nbuv.gov.ua/> – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
6. www.business.ua – сайт газети «Бізнес»
7. <http://video.management.com.ua> – сайт бізнес-відео
8. <http://franchising.ua>
9. <http://vlasnasprava.ua>